

Nyttig läsning inte bara för vänstern

En känd nationalekonom har myntat uttrycket ”Man kan tillspetsat säga att en nationalekonom är en person med doktorsgrad i liberalism. Är han (eller hon) riktigt duktig blir han (eller hon) professor i liberalism”. *Nationalekonomi för vänstern* är ett ambitiöst försvarstal riktat mot denna fördom att nationalekonomi endast tilltalar individer med ideologisk hemvist på högerkanten. Samtidigt finns det i boken en underliggande kritik mot vissa politiker, debattörer och ekonomer på högerkanten som slentrianmässigt hänvisar till nationalekonomisk forskning, utan att ha fullständigt stöd för sina påståenden. Denna tvåeggade kritik gör boken intressant. Att den dessutom vill bredda intresset och acceptansen för nationalekonomisk analys gör den även varmt välkommen.

De 12 olika författarna bidrar tillsammans med 11 separata nedslag inom nationalekonomin. De flesta av författarna studerar eller har studerat vid Handelshögskolan i Stockholm, varav flera är disputerade eller just nu snickrar på sin avhandling. Alla är födda på 1970- eller 1980-talet och står arbetarrörelsen nära.

När man läser boken är det viktigt att ha ordet nedslag i bakhuvudet. Författarna deklarerar tidigt att boken inte har ambitionen att ge en heltäckande bild av de frågor som behandlas i den. Boken är inte heller ett politiskt manifest där ”färdiga” politiska lösningar presenteras. I stället problematiseras en rad nationalekonomiska frågeställningar ur ett vänsterperspektiv.

Att boken utgörs av ett antal separata nedslag är både dess styrka och svaghet. En fördel är att läsarna oftast inte skrivs på näsan med färdiga svar på olika frågor. I stället erbjuds man ett antal exempel på vad den nationalekonomiska analysen kan bidra med på ett antal områden. Exempel som borde göra fler personer intresserade av nationalekonomi och stimulera en bredare diskussion. De separata nedslagen gör också att varje författare har möjlighet att diskutera ett forskningsområde som ligger honom eller henne varmt om hjärtat. Samtidigt är det en svår balansgång att skriva ett ambitiöst försvarstal utan att välja ut artiklar och resultat som framställer de egna hypoteserna i så bra dager som möjligt. Min uppfattning är att de olika författarna generellt klarar denna balansgång bra. Det finns dock exempel där man som läsare inte övertygas av alltför tvärsäkra utsagor. Till exempel hävdas i boken att en högre grad av jämlikhet skulle öka tillväxten. Som läsare blir jag dock inte alls övertygad om att det finns ensidigt trovärdiga empiriska studier till stöd för denna slutsats. Det bör kanske tilläggas att det empiriska stödet för motsatsen, dvs att ojämlikhet gynnar tillväxten, också är svagt.

Boken kan delas in i två delar. De fyra första kapitlen ger en lättläst introduktion till ett par grundläggande frågeställningar inom mikroekonomisk teori. Kapitel 1 ger en kort introduktion till nationalekonomin med ett speciellt fokus på rationalitet, effektivitet och marknader. Kapitel 2 beskriver problemet med externaliteter. Kapitel 3 diskuterar även hur offentliga interventioner i vissa fall kan lösa problemet med externaliteter. Ett exempel är trängsel-skatt. Kapitel 4 diskuterar privat vård kontra offentlig vård och varför asymmetrisk information kan innebära problem för privat finansierad och privat producerad vård. Det ger en intressant

BOKANMÄLAN

Peter Gerlach (red): *Nationalekonomi för vänstern – Teori för jämlikhet och välfärd*, Kata förlag, 2011, 228 sidor, ISBN 978-91-86601-01-0.

bakgrund till varför nationalekonomer kan vara kluvet inställda till privat vård i och med att innovationer skapade av ökad konkurrens står mot olika informationsproblem. Kapitel 4 diskuterar också avregleringar och privatiseringar, men med särskilt fokus på kollektiva varor och naturliga monopol. Ett viktigt exempel i kapitlet är olika infrastrukturlösningar.

För mig var dessa kapitel bokens största behållning, eftersom de på ett intressant sätt exemplifierar styrkan med nationalekonomisk analys. Hur systematisk analys av marknader kan identifiera behov av offentliga ingripanden och i andra fall visa att en fri marknad är överlägsen andra alternativ. En analys som leder till slutsatsen att om man bortser från ideologiska ställningstaganden måste man motivera olika grader av offentligt inslag marknad för marknad. Det utgör en underliggande kritik mot dem som hyllar alla former av privatisering såväl mot dem som skoningslöst kritiserar all avreglering. Här uppfyller boken verkligen sitt syfte att visa att vänstern bör tilltalas av nationalekonomisk analys.

Den andra delen av boken presenterar separata frågeställningar som ofta diskuteras inom vänstern. Kapitel 5–11 diskuterar i tur och ordning hur sociala normer hanteras av nationalekonomer, jämställdhet och diskriminering, paternalism, bekämpning av arbetslösheten, problemet med finansiella kriser, effekterna av ojämlikhet och slutligen social rörlighet i olika länder. Vissa av kapitlen fokuserar mer på teoretiska resonemang medan andra kapitel lägger tonvikten vid empiriska resultat. Eftersom varje kapitel utgör ett separat nedslag kan man med fördel läsa de kapitel man finner mest intressanta.

Mitt slutintryck är att många på vänsterkanten bör läsa denna bok. Jag rekommenderar också boken till alla som läser på nationalekonomins grundnivå, eftersom min bild är att många efter ett fåtal nationalekonomikurser gör alltför tvärsäkra påståenden. Är man bara intresserad av att maximera sina publiceringschanser är dock denna bok inget att läsa.

Johan Vikström
Forskare, IFAU